

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

**«СУСПІЛЬСТВО І ОСОБИСТІТЬ У СУЧАСНОМУ
КОМУНІКАЦІЙНОМУ ДИСКУРСІ»**

МАТЕРІАЛИ

**Другої Всеукраїнської
науково-практичної конференції**

Запоріжжя
9-10 квітня 2020

УДК 316.77
С 90

*Рекомендовано до видання Вченою радою
Національного університету «Запорізька політехніка»
(протокол №4 від 02.03.2020 р.)*

Редакційна колегія:

Бочелюк В.Й., д-р психол. наук, професор;
Бохонкова Ю.О., д-р психол. наук, професор;
Застело А.О., канд. психол. наук, доцент;
Мельникова Ю.О., канд. філол. н., доцент;
Островська Н.В., канд. наук із соціальних комунікацій, доцент;
Погребна В.Л., д-р філол. наук, професор;
Попович В.М., д-р філос. наук, доцент;
Серга Т.О., канд. соціол. наук, доцент;
Сізова К.Л., д-р філол. наук, професор;
Шевяков О.В., д-р психол. наук, професор.

С90 Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 9-10 квітня 2020 р.) / редкол.: В.Л. Погребна, В.М. Попович, Н.В. Островська, Т.О. Серга та ін. [Електронний ресурс] Електрон. дані. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана. – 677 с.

ISBN 978-617-529-257-0

У збірнику подано матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі», яка відбулася 9-10 квітня 2020 року. Коло обговорених проблем: стратегічні напрямки розвитку теорії та практики соціальної роботи, питання соціальної політики в світі та Україні, теоретико-методологічні і прикладні проблеми сучасної журналістики, проблеми та перспективи психологічної науки в Україні та соціологічні дослідження.

Для науковців, викладачів вищих навчальних закладів, а також аспірантів і студентів соціально-гуманітарних факультетів.

УДК 316.77

ISBN 978-617-529-257-0

© НУ «Запорізька політехніка», 2020

ЗМІСТ

НАПРЯМ: СОЦІАЛЬНА РОБОТА СЕКЦІЯ 1.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

<i>Баршацька Г.Ю.</i> ВПЛИВ «НОВОГО МЕНЕДЖЕРІАЛІЗМУ» НА РЕФОРМУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ	17
<i>Вознюк Ю.В., Лещук Г.В.</i> СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ КОРЕКЦІЇ ДЕЛІКВЕНТНОЇ ПОВЕДІНКИ НЕПОВНОЛІТНІХ	21
<i>Горішина Н.М.</i> МОТИВАЦІЙНЕ ІНТЕРВ'Ю ЯК МЕТОД ДОПОМОГИ ОСОБАМ З РИЗИКОВОЮ ПОВЕДІНКОЮ	26
<i>Євсєєва К.С., Турба О.О.</i> НАСИЛЬСТВО В СІМ'Ї ЯК СОЦІАЛЬНА ДЕСТРУКЦІЯ	31
<i>Закревська А.В., Турба О.О.</i> ПРОБЛЕМА СИРІТСТВА ТА ПРАВ ДІТЕЙ СИРІТ В УКРАЇНІ	33
<i>Коваль Г.В.</i> Поняття та сутність дитячої обдарованості	35
<i>Клевака Л.П.</i> ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ КАНІСТЕРАПІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКОРДОННИХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	39
<i>Коваль В.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ- ІНВАЛІДАМИ В РАМКАХ ІНКЛЮЗИВНИХ ПРАКТИК В СИСТЕМІ ОСВІТИ	44
<i>Колесник В.В., Баршацька Г.Ю.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ МОЛОДІ У ПЕРЕДШЛЮБНОМУ ПЕРІОДІ ЯК ОБ'ЄКТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	48
<i>Котляр А.О., Попович В.М.</i> ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ М. ЗАПОРІЖЖЯ)	50
<i>Кочубей Т.Д., Беспалько М.М.</i> ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	53
<i>Красуля К.С., Попович В.М.</i>	

підтримку у вигляді стипендії, інші пільги, встановлені державою. Складніше тим дітям, які мають розпочати трудове життя відразу після закінчення школи. Забезпечення їх житлом та робочим місцем законодавчо визначено, однак реально ці гарантії практично не реалізуються. До речі, у разі відмови в прийомі на роботу молодих громадян у межах встановленої квоти державна служба зайнятості, відповідно до статті 5 Закону України «Про зайнятість населення», може застосовувати штрафні санкції за кожну таку відмову у п'ятидесятикратному розмірі неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Випускники навчальних закладів із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки, забезпечуються за рахунок навчального закладу одягом і взуттям, а також одноразовою грошовою допомогою в розмірі двох прожиткових мінімумів. Нормативи забезпечення одягом і взуттям затверджуються Кабінетом Міністрів України. За бажанням випускників навчальних закладів вони можуть отримати грошову компенсацію в розмірі, необхідному для придбання одягу та взуття. Грошовий еквівалент цієї виплати визначається відповідно до Закону України "Про прожитковий мінімум". Чи є це достатнім? Можна вважати, що ні. Хоча важко оцінювати коли це не відбувалося особисто з тобою.

Проблема сирітства в Україні породжує низку інших проблем – дитячу злочинність, насильство у сім'ї, наркоманію, хвороби та навіть торгівлю дітьми. Ці теми не втраять важливості до того часу, доки ми будемо жити так, як вчора. Те, що було вчора, дало те, що є сьогодні – дітей, які через кілька років стануть дорослими, залишившись сиротами. Нам жити в цьому суспільстві. Нам з вами жити серед цих людей, які не мали можливості відчутти і зрозуміти прекрасного сенсу слова «сім'я».

Коваль Г.В.

*доктор наук держу правління, професор,
завідувач кафедри гуманітарних дисциплін
та соціальної роботи
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності,
Україна м. Львів*

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ДИТЯЧОЇ ОБДАРОВАНОСТІ

Успіх і розвиток держави досягається через призму застосування творчих здібностей громадян. Саме тому обдарованість і розвиток творчих здібностей особистості є умовою перетворення, оновлення і

гармонійного розвитку нашої країни. Виходячи з цього, в сучасній соціально-педагогічній теорії та практиці соціальної роботи особливої значущості набуває проблема соціальної підтримки обдарованих дітей, створення для них соціального середовища, яке буде сприятливим для виховання особистості з високим рівнем інтелекту.

Обдарованість – це високий рівень здібностей людини, що дозволяє їй досягти особливих успіхів у певній галузі діяльності. Слід зазначити, що обдарованість не можна зводити ні до коефіцієнта інтелектуальності, ні до креативності, ні до мотивації. Вона завжди унікальна. Дж.Рензуллі «обдарованість» вважає результатом поєднання інтелектуальних здібностей вище середнього рівня, творчого підходу та наполегливості [5]. За О. І. Кульчицькою, обдарованість – це системно-особистісне утворення, зумовлене природними особливостями організму людини (сенсорні, моторні, інтелектуальні компоненти високої енергетичності) [3]. Вона вважає, що обдарованість, як системне утворення, складається з високого рівня інтелекту творчих здібностей і мотиваційного компонента. В офіційній доповіді держвідділу освіти Конгресу США (1972 р.) було запропоновано визначення, яким і досі користуються американські фахівці: обдарованими і талановитими учнями є ті, котрі, за оцінкою професіоналів, внаслідок значних здібностей володіють потенціалом до високих досягнень.

Обдарованість – якісно своєрідне сполучення здібностей, від якого залежить ймовірність більшого чи меншого успіху під час виконання тієї чи іншої діяльності. Загально визначеними є сформульовані три ознаки здібностей:

- 1) індивідуально-психологічні особливості, що відрізняють людину від інших людей;
- 2) особливості по відношенню до успішності виконання діяльності;
- 3) здатність до оволодіння новими знаннями та вміннями.

Н.С. Лейтес під терміном «обдарованість» розуміє набір здібностей. Він вважає, що дитяча обдарованість виявляється у схильності до праці, у гострій потребі дитини займатись певним видом діяльності. До того ж не будь-яка діяльність розвиває, а лише та, у процесі якої виникають позитивні емоції [4]. На думку багатьох дослідників, обдарованість – це не лише своєрідне поєднання здібностей людини, а ще й сукупність її особистісних характеристик.

Розвиток обдарованості дітей залежить від професійного рівня соціальних педагогів та використання методів навчання, які сприятимуть розвитку інтелектуальної, творчої, предметної або лідерської обдарованості.

За результатами багатьох спостережень, обдаровані діти іноді

негативно ставляться до школи, що має різні причини, а тому для розвитку обдарованості необхідно створювати організаційно-педагогічні умови, які б сприяли ефективному розвитку дитячих здібностей, не заважали позитивній соціальній реалізації, гармонійній взаємодії з оточуючими.

Вивчення виявів обдарованості тривалий час було спрямоване переважно на інтелектуальні здібності. Дослідження проводили на основі тестів інтелекту, орієнтуючись на коефіцієнт інтелекту «IQ» (ай-кью) як довгостроковий показник інтелектуальної діяльності індивіда. Однак, ряд дослідників дійшли висновку, що у вирішенні складних проблем найуспішніші не ті діти, які добре вчать, і навіть не ті, у кого високий коефіцієнт інтелекту, тобто ці показники не визначають обдарованості [6]. Психологи вважають, що обдарованість як складне психологічне явище, невіддільне від особистості, як наявність здібностей, їх своєрідне поєднання, від якого залежить можливість успішної діяльності.

Ми звикли вважати, що обдарована дитина – це дитина, яка вирізняється яскравими, очевидними, інколи визначними досягненнями або має внутрішні задатки для таких досягнень у певному виді діяльності [5].

Обдарованість дитини іноді важко відрізнити від навченості, яка є результатом підвищеної уваги батьків і педагогів до розвитку дитини. Це особливо яскраво виявляється при порівнянні рівня розвитку дітей із сімей з високим соціальним та освітнім статусом і дітей з родин, які не приділяють належної уваги розвитку дитини.

Слід розрізняти обдарованість і прискорення темпів розвитку дитини, яке може виявитися тимчасовим. Така «талановитість» швидко згасає, оскільки відсутній прояв творчого компонента або його розвиток був несвоєчасним. Іноді дитина є носієм «прихованої обдарованості» (відсутність яскраво виражених ознак талановитості), що може бути спричинене негативним ставленням дорослих до успіхів дитини або її побоюванням бути неправильно зрозумілою. Тому в дошкільному віці складно спрогнозувати талановитість, оскільки ознаки обдарованості можуть насправді бути ознаками швидкого темпу розвитку дитини [2].

До ранніх виявів обдарованості дитини належать: потужна енергійність, значна фізична, розумова і пізнавальна активність, порівняно низькі втомлюваність і потреба у відпочинку; раннє навчання ходьби та інших рухів; інтенсивний розвиток мовлення; допитливість, прагнення до експериментування; легке і швидке засвоєння та використання нової інформації; ранній інтерес до читання, часто навіть самостійне його опанування.

Складовими ранньої обдарованості є домінуюча роль пізнавальної мотивації; дослідницька творча активність, яка полягає у виявленні нового під час формулювання і розв'язання проблем; вміння знайти оригінальні рішення; здатність до прогнозування; створення ідеальних еталонів, що забезпечують високі естетичні, моральні, інтелектуальні оцінки.

Обдаровані діти наділені високим творчим потенціалом і високим рівнем розвитку здібностей. Здебільшого найважливішими характеристиками обдарованих дітей вважають:

– надзвичайно ранній вияв високої пізнавальної активності й допитливості;

- швидкість і точність виконання розумових операцій, що зумовлене стійкістю уваги та оперативною пам'яттю; сформованість навичок логічного мислення;

- багатство активного словника;

– швидкість і оригінальність вербальних (словесних) асоціацій;

– виражена установка на творче виконання завдань;

– розвиток логічного мислення й уяви;

– володіння основними компонентами вміння вчитися [2].

Важливою характеристикою обдарованості є креативність – здатність до творчості. Згідно із соціально-психологічними дослідженнями основою обдарованості є закладений від народження творчий потенціал, який розвивається впродовж усього життя людини. Він не залежить безпосередньо від рівня розумових здібностей, оскільки діти з високим рівнем інтелектуального розвитку іноді володіють незначним творчим потенціалом.

Обдаровані діти часто є оригінальними у поведінці та спілкуванні. Вони використовують особливі способи спілкування з дорослими й однолітками, чутливі до ситуації спілкування, виявляють вміння спілкуватися не лише словесно, а й за допомогою невербальних засобів (міміки, жестів, інтонації тощо), легко вступають у контакт з однолітками, прагнуть до лідерства у спільній діяльності. Обдаровані діти частіше за своїх однолітків обирають роль дорослого в творчих іграх, змагаються з іншими дітьми. Не уникають вони відповідальності, пред'являють високі вимоги до себе, самокритичні; не люблять, коли до них ставляться із захопленням, обговорюють їхню винятковість, талановитість. Ці діти випереджають однолітків у моральному розвитку, активно прагнуть добра, справедливості, правди, виявляють інтерес до всіх духовних цінностей [3].

Отже, обдарованість – це системна якість психіки, що розвивається протягом життя і визначає можливість досягнення людиною більш

високих результатів в одній або декількох видах діяльності порівняно з іншими людьми. Обдарована дитина – це та дитина, яка виділяється яскравими, очевидними, іноді видатними досягненнями (або має передумови для цього) у тому або іншому виді діяльності. Таким чином, обдаровані діти потребують особливого ставлення з боку вчителів та вихователів, тому завдання соціального педагога полягає в тому, щоб правильно віднайти підхід до обдарованої особистості та створити умови для її самовдосконалення.

Список використаних джерел

1. Антонова О.Є. Обдарованість: досвід історичного та порівняльного аналізу: Монографія. – Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2005. 456.

2. Буйністрович О.Ю. Обдарована дитина – цвіт нації. Острог, 2014. 39 с.

3. Кульчицька О. І. Специфіка дитячої обдарованості [Текст] / О. І. Кульчицька // Обдарована дитина. 2001. № 1. С.18-21.

4. Лейтес Н. С. Одаренные дети [Текст] / Н. С. Лейтес . М.: АСАДЕМА. 2007. 332 с.

5. Рензулли Дж. С., Рис С. М. Модель обогащающего школьного обучения: практическая программа стимулирования одаренности детей. [Текст] / Дж. С. Рензулли, С. М. Рис // Основные современные концепции творчества и одаренности (под ред. Богоявленской Д.Б). – М.: Молодая гвардия, 1997. 416 с.

6. Яценко Т.В. сучасний стан досліджень проблеми обдарованості дошкільників в Україні. Електронний ресурс. Режим посилання: <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2015-28.%p>

*Клевака Л.П.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психології та педагогіки
Національного університету «Полтавська політехніка
ім. Юрія Кондратюка»
Україна, м. Полтава*

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ КАНІСТЕРАПІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКОРДОННИХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Каністерапія – метод позитивного психосоціального і фізіореабілітаційного впливу на людей які цього потребують, через спеціально керованих і навчених собак або пса (лат. canis – собака). Каністерапія поширена в країнах з високим соціальним розвитком. Програми виховання та підготовки собак-терапевтів мають серйозну